

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa M.Ż.
przeciwko M. S.A.
w likwidacji w W.
przy udziale Prokuratora Prokuratury Regionalnej w W.
o ustalenie nieistnienia, ewentualnie o stwierdzenie nieważności, ewentualnie
o uchylenie uchwał,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 lipca 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 września 2016 r., sygn. akt VI ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda M.Ż. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 września 2016 r., sygn. akt VI ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7 - 8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Występowanie istotnego zagadnienia prawnego skarżący łączył z potrzebą wyjaśnienia, czy żądanie zaprotokołowania sprzeciwu może być zgłoszone wyłącznie po powzięciu danej uchwały, czy też może być zgłoszone przed, ewentualnie, czy można rozpocząć zgłaszanie sprzeciwu przed powzięciem uchwały, a następnie kontynuować jego zgłaszanie już po podjęciu uchwały w sposób dorozumiany, tj. stosując reguły interpretacyjne, o których mowa w art. 60 i 65 k.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecnictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Według powoda istnieje potrzeba wykładni przepisu art. 422 § 2 pkt 2 k.p.c., w szczególności, czy wypełnienie wymogu „żądania zaprotokołowania sprzeciwu” jest spełnione, gdy sprzeciw zostanie odnotowany w protokole, czy wystarczające jest wykazanie, że sprzeciw był zgłaszany, choć brak o tym wzmianki. Nadto budzi wątpliwości moment, w którym powinno się zgłosić sprzeciw, a mianowicie, czy powinno to nastąpić niezwłocznie po powzięciu uchwały, czy też przed przejściem do następnego punktu porządku obrad, czy też wystarczające jest zgłoszenie zaprotokołowania sprzeciwu przed zamknięciem zgromadzenia. W ocenie powoda dotychczas przy wykładni tego przepisu w orzecnictwie nie odwoływano się do analizy celowościowej.

Zgodnie z art. 422 § 2 pkt 2 k.s.h. prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia przysługuje akcjonariuszowi, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu. Przepis ten ma zastosowanie także do powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia jako sprzecznej z ustawą (art. 425 § 1 k.s.h.).

Kwestia dotycząca tego, czy żądanie zaprotokołowania sprzeciwu jako wymogu skutecznego zaskarżenia uchwały, powinno nastąpić przed, czy po jej

powzięciu była już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który wyjaśnił, że żądanie zaprotokołowania sprzeciwu powinno być zgłoszone w sposób jednoznaczny i stanowczy po powzięciu uchwały, czyli po ogłoszeniu, że uchwała zapadła (por. wyrok wydany na gruncie art. 250 pkt 2 k.s.h. z dnia 27 kwietnia 2006 r., I CSK 12/06, Glosa 2008, nr 2, poz. 14). W wyroku z dnia 23 lutego 2011 r., V CSK 257/10, nie publ., Sąd Najwyższy wskazał, że dla zachowania tego wymogu wystarczające jest zgłoszenie zaprotokołowania sprzeciwu przed zamknięciem zgromadzenia.

Sporządzony przez notariusza protokół z nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy, na którym były podejmowane uchwały i notariusz je zaprotokołował stanowi zgodnie z art. 2 § 2 i 104 § 1 i 4 ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1796 ze zm.) dokument urzędowy, korzystający z domniemania prawdziwości (art. 244 k.p.c.), które to domniemanie jest wzruszalne, co wynika z art. 252 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 997/00, OSNC 2003, nr 4, poz. 54). Zatem, jeśli akcjonariusz głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu, czego jednak nie odzwierciedla protokół sporządzony przez notariusza, wówczas w procesie o uchylenie, bądź stwierdzenie nieważności uchwały może on dowodzić te okoliczności faktyczne (art. 6 k.c.).

W stanie faktycznym tej sprawy nie zachodzi potrzeba wykładni przepisu art. 422 § 2 pkt 2 k.s.h., ani też wyjaśniania przedstawionego przez skarżącego zagadnienia prawnego. Powód swój sprzeciw wobec podjętych uchwał i zażądania jego zaprotokołowania wywodzi z przedłożonego na piśmie, po przedstawieniu porządku obrad, stanowiącego załącznik do protokołu z walnego zgromadzenia, oświadczenia, w którym sprzeciwiał się podjęciu uchwał dotyczących wyłączenia prawa poboru i podwyższenia kapitału zakładowego. Tego rodzaju oświadczenie może być traktowane jedynie jako stanowisko akcjonariusza w odniesieniu do projektów uchwał wyrażone przed ich podjęciem. Tym samym sprzeciw wyrażony przed podjęciem uchwały jako nie spełniający wymogów tego przepisu jest bezskuteczny.

Artykuł 422 § 2 pkt 2 k.s.h. wymaga jednak, aby żądanie zaprotokołowania sprzeciwu zostało zgłoszone po podjęciu uchwały. Takiego żądania w sposób jasny

i wyraźny, co wynika z ustaleń faktycznych, powód nie zgłosił. Ze złożonego przez powoda oświadczenia po przedstawieniu porządku obrad, lecz przed podjęciem uchwał objętych tym porządkiem, nie można wywodzić, że skarżący zażądał zaprotokołowania sprzeciwu w sposób dorozumiany. Nie zawsze bowiem akcjonariusz, który wyraził krytyczne stanowisko w odniesieniu do objętych porządkiem obrad uchwał, będzie głosował przeciwko nim, względnie tak uczyni, ale nie będzie żądał zaprotokołowania swojego sprzeciwu, w celu otwarcia sobie drogi do wszczęcia procesu o uchylenie bądź stwierdzenie ich nieważności.

Skoro powód nie zgłosił skutecznie żądania zaprotokołowania sprzeciwu, to bezprzedmiotowe staje się rozstrzyganie, w jakim momencie po powzięciu uchwały, akcjonariusz głosujący przeciwko uchwale powinien żądać zaprotokołowania sprzeciwu.

Niezależnie od powyższych uwag, należy zauważyć, co pomija skarżący, iż przepis art. 422 § 2 pkt 2 k.s.h. stanowi o żądaniu zaprotokołowania sprzeciwu, a nie o zgłoszeniu sprzeciwu.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.